

Представяне на книгата на Igor Ž. Žagar, Janja Žmavc и Barbara Domainko “učitelj kot retorik” („Учителят като реторик“ – реторично-аргументативни аспекти на педагогическия дискурс)

Янка Тоцева

Европейски политехнически университет
yanka.totseva@epubg.eu

Книгата „Учителят като реторик“ (“učitelj kot retorik”) – реторично-аргументативни аспекти на педагогическия дискурс) е издадена от Педагогическия институт в Любляна (Словения) през 2018 година.

Определена е от съавторите като научна монография и нейни рецензенти са Gregor Pobežin и Mitja Sardoč. Общият обем на книгата е 288 страници.

Въведението, написано от Jonatan Vinkler, съдържа информация относно публикуването ѝ като електронна научна книга.

Уводът в преработеното и разширено издание е от авторите.

Основният текст е структуриран в три глави. Първата глава е: *Комуникацията в училище като специална форма на езикова употреба*. Втората е озаглавена: *Реторичен модел на педагогическия дискурс*, а третата е: *Теория на аргументацията: решаване на проблеми на някои съвременни концепции*.

Те са последвани от заключение и резюме на словенски и английски език.

Литературата, която е ползвана, включва 185 източника на хартиени носители и 16 електронни ресурса.

В края на книгата има азбучен показател на термините и цитираните автори.

Споменavam тези детайли като доказателства за това, че книгата покрива изискванията за сериозно издание с научен и практико-приложен характер, отличава се с ясна структура и следва един от утвърдените модели.

За мен като съавтор на учебника „Педагогическа реторика“, излязъл от печат през 2000 година, беше особено интересно да видя една друга гледна точка по темата за ораторското майсторство на учителя. Едно от откритията е, че книгата представя тематиката, от една страна, в по-съвременен ракурс; от друга страна, че е фокусирана върху дискурса и аргументацията в педагогическата комуникация.

Авторите обосновават от научна гледна точка позицията, че езикът се интерпретира като основа за ежедневните ни дейности. В сферата на образованието езикът присъства в много сегменти: обяснение, описание, класифициране, задаване на въпроси, даване на отговори, проверяване и оценяване на знанията, критично оценяване, промяна на мнения и гледни точки и т.н. Благодарение на реториката и най-вече на аргументацията, учителите и техните ученици подобряват качеството на образователния процес, а едно от основанията е, че те усъвършенстват уменията си за критично мислене и за убедително защитаване на позициите си.

Първата глава е посветена на комуникацията в училище като специална форма на езикова употреба, съобразяваща се със спецификата на педагогическия дискурс. Той се концептуализира като динамичен социален процес. Тази концептуализация се подкрепя с класически реторични теоретични концепции, но също така се отчита необходимостта да се признаят спецификата на педагогическия процес и педагогическата реторика. Авторите

насочват вниманието си към реторичната компетентност на учителя, която те обосновават като важна предпоставка за постигане на целите на образователния процес.

По-нататък в книгата се представят *три теоретични примера/казуса за реторичен анализ*. Ежедневната комуникация в класната стая се анализира в *първия казус*, при който има негативна обратна реакция към учениците и се интерпретира от позициите на теорията за учтивостта. Във *втория казус* се изследва влиянието на езиковата конструкция върху типовете педагогически дейности. В *третия казус* се демонстрира разбирането за знанието като активен процес и реконструирането в противовес на запомнянето на факти (известно с негативната конотация в разговорен стил като „зубрене“ или „назубряне“).

Първата глава завършва със задълбочено представяне на аргументацията, като се прави разграничение между логика, реторика, аргументация и се обяснява тяхната роля в нашето ежедневие. Изясняват се критериите, на базата на които се изгражда аргументацията.

Във **втората глава** се предлага и анализира реторичен модел на педагогическия дискурс. В нея вниманието е върху елементите на *рационалната аргументация*. Акцентира се на необходимостта от спазване на правилата за учтивост и етичните стандарти. Основно място се отделя на представянето на т. нар. „убедителни аргументи“, една все още недостатъчно разработена тема от реторична и аргументативна гледна точка и това е принос в книгата.

В последната **трета глава** се представени *три съвременни теоретични направления в областта на теория на аргументацията* с отчитане на значимостта им за осмисляне на педагогическия дискурс и образованието като цяло. *Теорията на речевата аргументация* отчита ролята на езиковите средства и техния потенциал за аргументацията, заложен в езика. Втората теория е тази за *визуалната аргументация*, която се очаква да се развие в посока *мултимодалност* със съчетаване на вербалното и визуалното, което включва в това число жестове и мимики. В края на трета глава се прави критичен прочит на постановки от *теорията на заблудата* и се обосновава необходимостта от нейната *реторична концептуализация*.

В заключение бих искала да кажа, че книгата че има своята строга логика и в нея задълбочено се анализират проблемите на педагогическата комуникация в контекста на аргументацията при отчитането на педагогическите закономерности и активности. Финалните оценки са, че книгата е актуална и много полезна както за учените (изследователите на реториката и педагогическата реторика в частност), а така също и за учителите, които биха могли да подобрят значимо качествата на своята комуникация, като насочат вниманието си към значимостта на различните аргументи – вербални и визуални.

Ръкописът е представен на 10.06.2019.

Ръкописът е приет за онлайн публикуване на 20.06.2019.

Manuscript was submitted: 10.06.2019.

Accepted: 20.06.2019

Сп. „Реторика и комуникации“, бр. 40, юли 2019.
Rhetoric and Communications Journal, Issue 40, July 2019